

Beclara que tant s'hi assemblava, fins a poder-s'hi confondre als ulls dels qui es desentenien de memòries visigòtiques. L'antic *Beclara* ja era de Poblet, i els seus escribes generalitzaren la disfressa *Vallis Clara*.

Epur si muove... El poble seguí mantenint la tradició autòctona i *BECLARA*, mantingut per transmissió oral, pervisqué fins avui: fins i tot hi hagué sonorització *beglára*, en boca d'alguns, vacil·lant amb la consecució de la sorda intervocàl·lica, pròpia del mossàrab rigorós: recodem *Capafonts* < CAPUT FONTIS, no gaire més al Sud, car és en una franja de transició entre la fonètica del català estricte i la del mossàrab propi.

Perquè encara que aquestes serres acabaren per tornar-se un camp de batalla, es devia mantenir a *Beclara* un caliu de vida, en temps de domini sarraí. Allí degué haver-hi un *Beclarès* acomodat que, bo i sotmès a la doctrina mahomètica, mantingué el nom del lloc i uns béns per educar un fill, *Aben-Beklaríš*. En anar avançant més i més les nostres forces comtals, mig encerclada Lleida, la vida culta s'hi feia impossible. *Aben-Beklaríš* o ja el seu pare, amb llur bagatge d'observacions, es refugiaren a Saragossa, on l'emir saragossà animà *Aben-Beklaríš* a escriure el seu preciós glossari botànic de 1105, que ens ha conservat un tresor de coneixements lèxics del mossàrab oriental, i del dialecte aràbic del *Xarq al Andalus*. És cosa ara aclarida i certa que eren vanes les suposicions d'un nom aràbic *Bu-clàrix*, amb *Abu*: puix que *Klaríš* repugna violentament a tota estructura aràbiga; en els millors mss. hi ha vocal *kesra* (= *i*, *e*), no pas *u*, i la forma reduïda *Bu* per *Abu*, 'pare', tardana i més aviat africana no és admissible a l'arcaic nivell dels anys 1100.

Com que aquell caliu no s'esvairia del tot, ni amb els decennis turbulentíssims i vaivens devastadors de la Reconquesta, en els SS. XIII-XIV seguim trobant altres persones conegudes i cultes que duïen el nom de *Biclara* o variant explicable a base d'aquesta. Però sembla que també en aquests pesa a la consciència aquell tabú, o de quelcom perillós o malvist per la gent influent i dotada: millor gastar formes un poc alterades, o bé pseudonímiques, Fra Bernat de *Viclera*, sembla ser el nom del frare exclaustrat, autor del llicenciós *Libre de Francesc de la Via*, o «Testament d'En Serradell de Vic». ¿Seria potser un frare de Poble que penjaria els hàbits?⁴

Un altre deu ser el «Guillemus de *Bencana*», notari del Vilosell, que l'any 1307 còpia un doc. de 1271, en què l'abat de Poblet establia unes terres per a homes del Vilosell (conservat a l'*Arch.Hi.Nac.*) entre els papers de Poblet. El Vilosell és el poble més pròxim que cap més a Vallclara. Enceses les disputes que ens descriu En Ramon i Vidales, era

ben natural que el notari Guillem de *Beclara*, actuant d'amigable componedor entre l'Abat de Poblet i la gent que li donava el viure, estigués content de l'errada *beclara* → *Bencana* que despistava l'abat, dissimulant el nom de nadiu *Beclara*, que hauria fet arrugar les celles al prelat poderós.

¹ Flaca al·legació, pràcticament reduïda a repetir aqueix curialesc b. ll. *Vallis Clara*, i el gratuït supòsit que *Biclara* era *Béjar*, a l'Extremadura meridional, prop del límit portuguès. Essent aquest en terra de substrat mossàrab, no podia participar el canvi de -cl- en -j-, propi només de la terra estrictament castellana: el port. *Beja* i el seu veí extremeny *Béjar*, són formes arabitzades de *PACE: Pax Augusta*, nom donat a aquella colònia lusoromana, amb el canvi mossàr. ċ > àr. ġ i A > e per imela; en *Béjar*, el sufix mossàrab -ar tan repetit (*Cuèllar*, *Guájar*, *alféizar*, *almíbar*, *almícar*, -cle, v. g. *DCEC / DECH* s.v.)— ² *Tradicions de Poblet, Bibli. Pop. de L'Avenç*, dirigida per Massó Torrents, n. 105, *Algerri* (pp. 82ss.). I xocs amb les altres jurisdiccions eclesiàstiques, fins amb més altes jerarquies, com l'Arquebisbe de Tarragona, que es planya de la usurpació dels delmes de l'any 1181, és obligat pel monestir a firmar-hi un pacte de concòrdia (*Cart. de Poblet*, 99, 568ss.). Vimbodí, immediat a Vallclara. L'abadiat immediat de Poblet abraçava ultra Vallclara altres pobles i 3 despoblats. No Prades ni Montblanc, però amb aquests hi hagué litigi i rabió contínues. Montblanc prohibí el pas dels monjos pobletans a través de la vila, i les baralles de Poblet amb Montblanc acabaren amb fets de sang. Com podia la pobra *Beclara* fer valer el seu nom i les seves memòries remotes contra la força d'un veí i amo tan poderós? Des d'antic se sentí un tabú pesant damunt les memòries de *Biclara* i el *Biclarensis*.— ³ També algun amb inversió: *Vallclara*, nom d'una capella i un mas a les Guílleries, te. Vilanova de Sau, dalt de la serra, a l'E. de St. Andreu de *Bancells*. Allí baixa la clotada de *Cabrerola*, per un costat, i per l'altre el sot de la capella de *Vallclara*, que desaigua al rieral del coll de Querós cap al Ter; com a nom de la capella pogué ser inspirat pel de Clairvaux, però allí tothom pron. *baġkára* (no *beklára*), a. 1935 (XI, 30). Aquí, però, a Cabassers, el nom imitat no prosperà: l'embrió de monestir *Vallclara* fou abandonat el 1158, a pressió de Poblet, i ajudant-hi el bisbe de Tortosa, que se n'apoderà, la comunitat passà en part a Bellpuig de les Avellanés, altres a ermites dels dos vessants del Montsant i altres al monestir de Bonrepòs, també en el Montsant, però aquest anà en progressiva i ràpida decadència: l'any 1600 ja només n'hi havia ruïnes. No em consten els detalls de tot això; es podran completar amb dades que ja he posat